

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΒ'.

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 6 ΤΟΥ ΔΕΚΕΒΡΗ 1914

ΑΡΙΘΜΟΣ 542

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κ. Κ. «Ο γυρισμός».
Κ. ΚΟΝΤΟΣ. Ἀνθίνα τραγούδια.
Λ. Μ. ΜΟΙΡΑΣ. Γράμματα καὶ ἐπιγράμματα.
Μ. Δ. ΡΟΔΑΣ. Σερβικὴ φιλολογία—Γιοβάν Ντούσιτς.
Κ. ΤΡΙΚΟΓΛΙΔΗΣ. Ἡ ἀλεπού καὶ ὁ δερβίσις (Σααδὴ).
ΑΛΕΚΟΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ. Ἀμαρυλλίς (συνέχεια).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ.—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ.—Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΣΕ ΜΙΑ ΚΥΡΑ

Δίκαια σὲ λένε κριτικὰ μιά κ' εἶσαι ἀπὸ τὴν Κρήτη
καὶ συγγενεῖς μάλιστα καὶ μὲ τὸν Ψηλορείτη...
Κι ἂν λὲς ἀρλουμπες, τί μ' αὐτό ; κανεῖς δὲ θ' ἀπορήσει,
ἀφοῦ τὰ λόγια σου ἔχουνε Κρήτη καὶ ὄχι κρίση.

ΣΕ ΜΕΡΙΚΟΥΣ ΠΟΕΤΑΣΤΡΟΥΣ

Ἀνὸ σίχους ξεφυσήσατε κ' εὐτὺς οὔς εἶπαν μαῖτρο
κ' ἐμπρός σας σβήσαν Σολωμοί, θαφτήκαν Παλαμάδες.
Ἀλήθεια, πῶς κατάντησαν καὶ δὴ οἱ ὅμ ντὲ λέτρ !
Τὲλ μαῖτρο, πού λένε, τὲλ βαλὲ—κριτὲς καὶ ποιητάδες.

ΣΤΟ ΣΠΥΡΟ ΜΕΛΑ

Ὡς εἶδος χωροφύλακας θροιάστηκες στὰ γράμματα,
καὶ ὅλο κοιτᾷς ἀγριωπὸς καὶ ὅλο τὰ δόντια τρίζεις,
καὶ ἂν γύρω σου ἀκούγονται βροσιές, κατάρες, κλάματα,
ἐσύ, βουλώνοντας ταῦτιά, ἀλύπητα ραβδίζεις.

Λ. Μ. ΜΟΙΡΑΣ

ΣΑΑΔΗ.—Μὴν τιμωρεῖς πολὺ αὐστηρὰ τὸ σκλάβο σου,
γιατὶ μπορεῖ καμμιά μέρα νὰ γίνῃ ἀφέντης σου.

ΣΑΑΔΗ.—Ἄν δώσης ἓνα ποτήρι νερὸ σ' ἓναν ἄνθρωπο
πού δὲν εἶναι ἄξιος, χάραξε στὸν πάγο τὴν ἀνταμοιβή πού
σοῦ ὑποσχέθηκε.

ΣΕΡΒΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΓΙΟΒΑΝ ΝΤΟΥΣΙΤΣ

Σκοπὸς μου σήμερα δὲν εἶναι νὰ μιλήσω πλαιού-
τύτερα γιὰ τὴν Σερβικὴ φιλολογία. Στους ἰδεολάτρες
τοῦ «Νουμά» παρουσιάζω τὸ νέο Σέρβο ποιητὴ, γραμ-
ματέα τῆς Σερβικῆς πρεσβείας τῆς Ἀθήνας, τὸν Γι-
ὸβαν Ντούσιτς.

Τὸ ἔργο του ὡς τώρα εἶναι ὀλιγότομο ἀλλὰ δια-
λεχτό, ἀψεγάδιαστο, βαθυστόχαστο, ἄξιο μεγάλης
προσοχῆς. Μὲ τεχντροπία μαεστρική μᾶς δίνει δυνα-
τὲς γραμμὲς τοῦ Σερβικοῦ ἀγῶνα πού στεφάνωσε
τοὺς στρατιῶτες τοῦ Καραγεώργεβιτς στὶς ὄχτες τοῦ
Μακεδονικοῦ ποταμοῦ Μτρεγκαλνίτσα.

Ἀπὸ τὰ νερά σου θὰ νίψουμε τὰ μάτια τῶν παι-
διῶν μας καὶ τὸ μέτωπο τοῦ προφήτη στὶς μικροῖες
ὥρες. Θεῖε ποταμέ, πού γεννήθηκες μέσα στὸ ἀστρα-
ποβόλημα τῶν σπαθιῶν μας καὶ πού σημάδευεις τώρα
πιά τὰ φωτεινὰ σύνορα μεταξὺ τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς
πλάνης.

Τὸ ξίφος γέννησε τὴν ἀστραπή καὶ ἡ ἀστραπή
θὰ γεννήσῃ τὸν κεραυνό. Ἔτσι ἐσύ ἑ-αμες τὸ δρόμο
σου ἀνάμεσα στὶς δύο ἐποχές. Ὅλες οἱ φλόγες πύξη-
σαν ἄξαφνα ἀπὸ τὰ σπλάχνα σου γιὰ νὰ φωτίσουν τὸν
ἀλλοθινὸ δρόμο σ' ἐκείνους πού ἔπρεπε νὰ τὸν πάρουν.

Ἱερὲ ποταμέ, μέσα στὰ νερά σου ἔσκυψεν ἡ Δόξα
νὰ καμκρώσει τὴν νίκη στὰ κατὰβιθα τῶν ματιῶν σου.
Νά, ἔνας λαὸς μὲ καρδιὰ λιονταριοῦ καὶ μὲ παιδιοῦ
χαμόγελο. Ἔρχεται στὶς ὄχτες σου γιὰ νὰ θρονιάσῃ
σ' αὐτὲς τοὺς λευκοὺς ἀετοὺς καὶ τοὺς ἐφεστίους θεοὺς.

Στὰ χεῖλιά μας εἶχαμε τὸνομά σου τίς μακρυνές
νύχτες πού ὠνειρευόμαστε ΕΚΔΙΚΗΣΗ. Τὴ καθάρια
νερά σου βλέπανε τὸ θυμὸ μας. Κοίτα ! Ἕνας ὀλάκε-
ρος λαὸς περπατᾷ ἐπάνω στὸ μεγάλο δρόμο, πρὸς
τὸν ἥλιο. Ἀπάνω στὰ νικηφόρα μπράτσα του βασταίει
τὸ γενέθλιο οὐρανὸ του, σὰν καμμιά στέγη τοῦ σπι-
τιοῦ του.

Ὡς χτὲς ἀκόμα κανεῖς μας δὲ γνώριζε τὸνομά
σου. Σήμερα ἔμωξ παίρνει στὰ ρέματά σου τοὺς κύ-
κλους τῶν ἀστρῶν καὶ τὰ γύρω τραγούδια. Κεῖ μουρ-
μουρίζεις, Ἱερὲ ποταμέ, μυρμουρίζεις τρέχοντας
κάτω ἀπὸ τίς ἐστίες καὶ τοὺς βωμούς μας.

Δὲν ἀλλάζεις ποτὲ τὸ δρόμο τοῦ ρεύματός σου.
Ἔτσι καὶ μᾶς οἱ καρδιές μας ἔχουν τὸν ἱερό τους
δρόμο πού τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ἀλλάξῃ. Ἡ ψυχὴ

μας έχει το χρώμα του νερού του θπως το πουλί το χρώμα των χαλικιών του. Τό αίμα μας θά τρέχη πάντα απόπου τρέχουν οι ποταμοί μας.

Δέν είναι μονάχα ή πατριωτική του ποίηση ευγενική και συγκινητική, γαλήνια και αρχαϊκή. Τραγουδάει και το σπαραγμό, τόν πόνο, την άπελπισία μαλακά και πένθιμα, με χαϊδευτό παρραπονο άρμονικώτατο βουλιού. Νά, και μιá πρόξα του για τη γυναίκα.

«Με κοιτάζει ακατάπαυστα. Τί ζητάει κατάβαθα στά μάτια μου αυτή ή γυναίκα ; Τίς μυστικές λάμψες κανενός ήλιου που βσιλεύει ; Κάποια άλλη εποχή ; Άλλη γυναίκα ;

«Γιατί ή έρωτική ματιά μιās γυναίκας βλέπει καθαρά στο βάθος των ματιών μας, ανάμεσα από το χρόνο και τη λήθη, βλέπει καθαρά όλα τά έχνη άπ' έπου πέρασε ο έχτρός και ή μεγάλη του σκιά, όμοια με τη σκιά που έπесαν άπάνω στο βράχο.

«Πελόν καιρό, άπάνω στον καθρέφτη του ματιού λάμπει από μιá θλίψη πάντα νέα το πρόσωπο μιās γυναίκας που άλλη φορά το μάτι της θά μάγει. Και μιá άλλη γυναίκα βλέπει άμέσως από τη ματιά που άφίνουμε νά φύγει για ν' ακολουθήσει τη γυναίκα που μάς έφυγε και καμμιá ματιά δέ θά μπεριύσε νά τη φτάσει.

«Η ψυχή μας είναι φτιασμένη από το παρελθόν. Είκόνες που βλέπουμε άπάνω στά πέταλλα των λουλουδιών έχουν ζωγραφηθεί από το χτεσινό ήλιο. Όλα έδω κάτω ρίχνουν τίς σκιές τους κάπου. Και ο ποταμός που έχει εξαφανιστεί από π: λύν καιρό, μουρμουρίζει άκόμα σέ μιá γωνιά του διαστήματος.

«Και οι τσακισμένες αγάπες μας, όμοιες με τίς φτερούγιες του σκοτωμένου πουλιού καταμεσίς στο δρόμο, κι αυτές οι αγάπες ζούν πάντα. Ζούν κατάβαθα στά μάτια που κάποτε θάμπωναν.

Άπό τά δύο αυτά κομμάτια φανερώνεται ο Γιόβαν Ντούσις ποιητής δυνατός, τεχνίτης μεσεστρικός, φτιαγμένος στην ψυχή και στο νοϋ για τά έργα της κυριαρχίας. Και είναι τόσο νέος ! Έχει δέν έχει πατήσει τά τριάντα πέντε χρόνια ! Δυό βιβλία του, «Δοκιμές» και «Πείσμα» διαβάζονται άπ' όλον το σκεπτόμενο κόσμο της Σερβίας. Μ' όλο το στύλ της Γαλλικής φιλολογίας, ο Γιόβαν Ντούσις δέν απομακρύθηκε από την ψυχή, τη ζωή, τούς χαρακτήρες και τούς εθνικούς παλμούς της Σερβίας. Η τέχνη του βγαίνει από τά στενά όρια της Σερβίας όχι όμως και ή ψυχή του. Μένει εκεί καρφωμένος τραγουδιστής του ποταμού που είναι άκόμα θολωμένος από το πηχτό αίμα των πολεμιστάδων, μαζεύει τά λουλούδια και στολίζει τούς τάφους της αγάπης, βλέπει που στάζει το αίμα από τίς μύτες των σπαθιών την ώρα που βγαίνουν από

σάρκες έχθρικές. Ο Γιόβαν Ντούσις θά δοξάσει την Σερβία μιá μέρα.

M. A. ΡΟΔΑΣ

“Ο ΓΥΡΙΣΜΟΣ,”

Homo sum, humani nihil a me alienum puto

Ζούμε σ' ήρωϊκήν εποχή. Τά πελεμικά χρόνια που περάσαμε και που περνάμε μάς έχουνε μεθήσει τόσο πολύ, που φτάνουμε στο σημείο νά ξεχνάμε την άλληθινή μας ψυχή, πεύχουμε κληρονομιά άπ' τούς χριστιανούς παποδες και προπάππους μας. Τέτιες σκέψεις που δίνεται άφορμή νά κάνω καθημερνά, κι' αυτή τη σκέψη έκανα, σά διάδασα το «Γυρισμό» του κ. Γ. Κοραμηλά.

Μιās μάνας ο γιός γυρίζει άπ' τόν πόλεμο στο χωριό του, πληγωμένος, και με κάπια παρεξήγηση ο γιός αυτός νομίζεται πως είναι λιτοτάχτης. Η ύπεδοχή που του γίνεται άπ' όλους είναι τριμερή. Η μάνα του μαζ' με άλλα φαρμακερά λόγια του λέει, πως έχει ένα δίκανο γεμάτο και πως με τη μιá σφαίρα θά σκοτώσει αυτόνε, το παιδί της, και με την άλλη θ' ατύχτηνέσει. Η ψυχολογία της μάνας αυτής μου φαίνεται τερατώδικη. Γυρίζει ο γιός της πληγωμένος άπ' τόν πόλεμο, τότε βλέπει ζωντανό, είναι έτοιμος νά πέσει στον κόρφο της, — ή ντροπή που της έδωσε μες στο χωριό, μπορεί νά τήνε κρατήσει από τή νά τόν άγκαλιάσει και νά τότε φιλήσει σάν τρελή ; Σάν τρελή ! Ίσια Ίσια έπειδής ή ντροπή και ο πόνος ανακατώνεται με τη χαρά, με τη στοργή, Ίσια Ίσια γι' αυτό έπρεπε νά τότε φιλήσει σά μιá τρελή. Διάολε, μάνα εΐτανε, πόνε θά λογάριάζε κείνη τη στιγμή ;

Και πιά ναι ή ήθικη αξία μιās τέτιας έγωϊστικής Σπαρτιάτιστας ; Η παρακίνηση μήπως στην παλινκακαριά και στην έχτέλεση του χρέους προς την πατρίδα ; Μήπως το ξύπνημα του αίστήματος της τιμής ; Νομίζω όχι, για το Θεό ! Νομίζω και πιστεύω, πως το άποτέλεσμα θά εΐτανε δυνατότερο, αν ή μάνα συχωρεύσε και μαράζωνε άπ' τόν καημό της και τη ντροπή της. Μας κρατάει περισσότερο στην άρετή και στην τιμή ή δυστυχία εκείνων που μάς συχωρνάνε, ή αγάπη που φέρνει τη δυστυχία σέ κείνους που μάς άγαπάνε και που λατρεύουμε, τά κρυμένα κλάματα της μαννούλας μας για χάρη δική μας, που άμαρτήσαμε, παρά ο θυμός της άγριογυναίκας, που μάς διώχνει άπ' το σπίτι σάν το σκυλί. Νοιώθει πιο βαθειά το λάθος του κείνος που ξέρει, πως ύπάρχει κάποιος που θά συχωρέσει και θά μααζώσει, από κείνον που ξέρει πως θά του κλείσουνε όλοι την πόρτα και θά τόν άποκηρύξουνε. Και το σπουδιότερο : μονάχα ο συχωρεμένος πασιζεί νά ξεπλύνει τη ντροπή και νά διορθώσει το λάθος του με μιάν έξοχη πράξη ! ο άλλος, ο άποκηρυγ-